

05.08.2025

Nurmijärven kunta/ maankäyttölautakunta
Keskustie 2B, PL 37
01901 Nurmijärvi

**Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Kirkonkylä,
2–198, Vanhan sähkölaitoksen alue I ehdotusvaihe, Nurmijärvi**

HEL 2025-009121 T 10 03 01

Nurmijärven kunnan ympäristötoimiala on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausuntoa koskien Vanhan sähkölaitoksen alue I ehdotusvaihetta. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Kaavaselostuksen (6.5.2025) mukaan asemakaavan muutoksella tutkitaan Kirkonkylän keskustan länsipuolella sijaitsevan pääosin toimitilakäytössä olleen alueen muuttamista maankäytöltään tehokkaammaksi ja kaupunkikuvaltaan korkeatasoiseksi asuinalueeksi. Asemakaavamuutoksella on tarkoitus mahdollistaa alueelle uutta kerrostaloasumista. Suunnittelualue rajautuu Punamullantien ja Krannilanpolun väliselle alueelle kohdistuen korttelin 2028 länsiosaan. Asemakaavamuutokseen on ryhdytty kunnan aloitteesta ja suunnittelualue on pääosin kunnan omistuksessa.

Kaavamuutoksen valmisteluvaiheessa tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja korttelin viitesuunnitelmaksi. Vaihtoehtoista jatkokehityksen pohjaksi valittiin kaavamuutosluonnos C. Vanhan terveystalon tontti ja kaavamuutosluonnos C:ssä esitetyt mahdolliset townhouse-tontit on erotettu ehdotusvaiheessa omaksi kaavaprosessikseen (2–252 Vanhan sähkölaitoksen alue II) ja kaavamuutos 2–198 Vanhan sähkölaitoksen alue I koskee korttelin 2028 tontteja 1, 2 ja 4 sekä katualuetta.

Suunnittelualueen ympäristö on Kirkonkylän keskustan rakentunutta, melko vehreää, puoliavointa maisematilaa. Alueen ympäristössä on useita 3–5-kerroksisia asuinkerrostaloja sekä joitakin matalampia liikerakennuksia. Suunnittelualueella ympäröivien avokortteleiden väliin jää avaraa, nurmipintaista ja harvakseltaan puustoista ulkotilaa. Suunnittelualue liittyy läheisesti Pratikankujan ympäristöön ja Kirkonkylän keskustaan. Kaava-alueella sijaitsee yksi inventoitu rakennusperintökohde,

05.08.2025

vuonna 1936 valmistunut sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto, joka edustaa arkkitehtuuriltaan 1920–30-luvun klassismia.

Suunnittelualue sijoittuu Uusimaa-kaava 2050 Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa keskustatoimintojen alueelle. Kirkonkylän osayleiskaavassa (lainvoimainen 26.3.2025) alue on määritelty keskustatoimintojen alueeksi. Entinen sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto on osoitettu osayleiskaavassa merkinnällä sr-6 (kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus). Osayleiskaavan mukaan rakennuksen suojelutarve selvitetään asemakaavoituksen yhteydessä.

Suunnittelualueella on pääosin voimassa 7.8.1990 lainvoimaiseksi kuulutettu asemakaava 2–095 Vanhan sähkölaitoksen kortteli. Krannilampolkuja koskee edellisen kanssa samaan aikaan valmisteltu asemakaava 2–105 Kivenpuiston koulu ja Aleksis Kiven puiston korttelit (lainvoimaisuuskuulutus 7.8.1990). Muutettavassa asemakaavassa suunnittelualue on liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (K), autopaikkojen korttelialuetta (LPA), julkisten lähipalvelurakennusten korttelialuetta (YL) sekä katualuetta. Entinen sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto on osoitettu voimassa olevassa asemakaavassa sr-merkinnällä (suojeltava rakennus).

Kaavaratkaisulla alueen käyttötarkoitus muuttuu liike- ja toimistorakennusten korttelialueesta (K) sekä julkisten lähipalvelurakennusten korttelialueesta (YL) asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK) sekä asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi, jolla ympäristö säilytetään (AL/s). Autopaikkojen korttelialue (LPA) säilyy osin samalla kohdin kuin nykyisin, toisilta osin laajenee ja supistuu. Asemakaavassa edellytetään viitesuunnitelman mukaisesti puurakenteisia ulkoseiniä ja kestäväää rakentamista. Kaava-alue sijaitsee keskeisellä paikalla ja AK-korttelialueella kaavaratkaisu mahdollistaa melko tiiviin rakentamisen, mutta rakentaminen ei nouse merkittävästi ympäröivää kerrostalorakentamista korkeammaksi. Kaava-alueen kaakkoisreunassa AL/s-tontti ja sen säilytettävä vihreä pihapiiri ja suojeltu rakennus ovat pienempää mittakaavaa.

Kaavaselostuksen mukaan suojeltuun entiseen sähkölaitoksen konttori- ja johtajan asuinrakennukseen on mahdollista sijoittaa monipuolista toimintaa kuten asumista ja liike- tai työtiloja. Asemakaavamääräyksen mukaan rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokasta rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka muuttavat rakennuksen julkisivujen tai vesikaton arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Kaavamääräyksen mukaan ”Julkisivun aukotusta ei saa muuttaa eikä rakennusta laajentaa sen ulkovaipan ulkopuolelle. Entistävät muutokset ovat mahdollisia. Rakennusta kunnostettaessa julkisivujen ja vesikaton materiaalit, detaljointi ja

05.08.2025

väritys tulee säilyttää alkuperäisen kaltaisina ja alkuperäiset rakennusosat, kuten ikkunat, tulee säilyttää. Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan pakottavista syistä uusimaan, se tulee tehdä arkkitehtuuriin soveltuvalla tavalla. Suojeltua rakennusta ja ympäröivää pihapiiriä koskevista suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto”.

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon kanta

Vanha sähkölaitoksen alue on Nurmijärven kirkonkylän keskustassa sijaitseva kokonainen kortteli nro 2028. Nurmijärven kunta on laatinut selvityksen (Nurmijärven Kirkonkylän vanhan sähkölaitoksen alueen suppea rakennushistoriallinen selvitys, 2020) alueen rakennusten merkityksestä Nurmijärven Sähkön historian ja Kirkonkylän keskustan taajamakuvan ja historiallisen kerrostuneisuuden kannalta. Selvityksessä on arvioitu rakennusten merkittävyttä rakennustaiteellisten, paikallis-historiallisten, kulttuurihistoriallisten arvojen sekä niihin liittyvän toiminnan näkökulmasta.

Nurmijärven rakennusperintöselvityksessä (Arkkitehtitoimisto Lehto-Peltonen- Valkama Oy, luonnos 2010) suunnittelualueelta on tunnistettu kaksi rakennusperintökohdetta. Näistä vanha rakennusinsinööri Veikko Kallion suunnittelema, vuonna 1936 valmistunut, sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto on arvoluokkaan 1. Selvityksen mukaan konttorin rapattu kivitalo liittyy ulkoasultaan muihin Nurmijärven keskustan klassistisiin rakennuksiin, kuten entiseen poliisitaloon sekä paloasemaan. Selvityksen mukaan entistä konttorirakennusta ympäröi alun perin puisto. Myöhemmin pihapiiriin rakennettiin uusi konttori- ja varastorakennus ja vanhaan sähkölaitoksen konttoriin sijoitettiin muita kunnan toimintoja ja piha-alue puistoineen kutistui. Sähkölaitoksen toimitila ja entinen korjaamorakennus on arvoluokkaan 2. Toimitilarakennuksen vanhin osa on valmistunut vuonna 1947. Selvityksen mukaan rakennus on aikansa suunnitteluihanteiden hyvä edustaja ja sillä on paikallishistoriallista merkitys. Rakennus purettiin syksyllä 2024.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on lausunut kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 26.10.2018. Museo totesi lausunnossaan, että uusi rakentaminen tulee sopeuttaa kirkonkylän kulttuuriympäristöön. Museo nosti esiin, että Kirkonkylän rakennuskanta on kerroksista ja eriaikoina rakennettua, mutta sen yhdistävänä tekijänä on väljä rakennustapa ja pienipiirteisyys. Maaseutumaisessa ympäristössä puurakentaminen oli pitkään vallitseva rakennustapa ja kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetty puurakentaminen on museon näkökulmasta Kirkonkylän rakennettuun ympäristöön sopeutuvaa ja siten kannatettavaa. Museon lausunnossa esitettiin lisäksi suojelumerkintää sähkölaitoksen konttorille ja johtajan asunnolle, jolla

05.08.2025

on suojelumerkintä jo voimassa olevassa asemakaavassa, sähkölaitoksen toimitalon vanhalle osalle sekä vanhalle terveystalolle. Museo katsoo, että ehdotuksessa konttorille ja johtajan asunnolle esitetty suojelumääräys on asianmukainen. Museon näkökulmasta on kuitenkin valitettavaa, ettei vanhan sähkölaitoksen kokonaisuuteen liittyvää entisen korjaamorakennuksen vanhinta osaa suojeltu ja säilytetty, vaikka sen arvot on tunnistettu rakennusperintöselvityksessä.

Asemakaavassa on annettu määräyksiä uudisrakennusten ulkoasuun ja materiaaleihin liittyen. Korttelialue tulee määräysten mukaan toteuttaa yhtenäistä rakennustapaa noudattaen ja siten, että siitä muodostuu yhtenäinen kokonaisuus. Rakennusten ulkoseinien tulee olla puurakenteiset ja julkisivumateriaalin tulee olla puuta. Asuinrakennuksissa tulee olla harjakatto. Museo pitää määräyksiä asianmukaisina. Museon näkökulmasta on myös tärkeää, että kaava-alueen kaakkoisreunan AL/s-tontti ja sen säilytettävä vehreä pihapiiri ja tulevia uudisrakennuksia pienempää mittakaavaa edustava suojeltu rakennus on erotettu uudisrakennuksista autopaikkojen korttelialueella (LPA), jolle tulee kaavamääräysten mukaan istuttaa puustoa ja se tulee rajata pensasaidalla. Museo haluaa myös nostaa esiin, että vaikka vanhan terveystalon tontti ja kaavamuutosluonnos C:ssä esitetyt mahdolliset townhouse-tontit on erotettu ehdotusvaiheessa omaksi kaavaprosessikseen (2–252 Vanhan sähkölaitoksen alue II), tulee kaava-alueista muodostuvan uuden kokonaisuuden olla arkkitehtuuriltaan yhtenäinen.

Alueella ei sijaitse muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamia ja rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ole kaavahankkeesta arkeologian osalta huomautettavaa.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

5 (5)

05.08.2025

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.